

Fylkesmannen
i Oslo og Viken

MILJØ-
DIREKTORATET

Beitedyr og rowilt

Samordnet informasjon for 2020

Innhold

Et enkelt oppslagsverk	5
Hvem har ansvar for hva?	6
Rovviltregioner i Oslo og Viken	7
Hva er lisensfelling, skadefelling og kvotejakt?	9
Hva er skadefelling?	10
Søknad om skadefelling	10
Nødverge	10
Ulv og gaupe i rovviltregion 2 og 4	12
Beitedyr i Oslo og Viken	14
Beiteprioriterte områder	14
Ulvesonen	14
Rekordlave rovvilttap i 2019	18
Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak	19
Slik søker du om tilskudd	21
Hva gjør du når rovdyr tar husdyr?	22
Observasjoner, spor og sportegn av ulv, gaupe, bjørn og jerv	22
Erstatning når husdyr blir tatt av rovvilt	23
Informasjon fra Mattilsynet	24
Beitelagene	26
Rovviltkontakter	28
Kontaktinformasjon	30

Det beiter rundt 30 000 sauer på fjellbeiter i Buskerud.

Foto Marit S. Hoen.

Et enkelt oppslagsverk

Stortinget har bestemt at både beitedyr og rovdyr skal prioriteres i Oslo og Viken. Rovviltforvaltningen skal bidra til å håndtere den todelte målsettingen i rovviltpolitikken på en god måte.

Det kan være utfordrende å holde oversikt over hvem som har ansvar for hva i rovviltforvaltningen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken har mange oppgaver knyttet til rovvilt og beitenæring. I dette enkle oppslagsverket har vi samlet informasjon fra flere offentlige aktører om viktige tema innen forvaltning av rovvilt. Brosjyren er i hovedsak beregnet for beitenæringen og andre med interesse for store rovvilt. Bakerst finner du kontaktinformasjon til de som har ansvaret hos det offentlige.

Brosjyren oppdateres årlig og sendes til alle beitebrukere og kommuner i Viken og Oslo.

Todelt målsetting

Stortinget har vedtatt et todelt mål for rovviltforvaltningen. Det skal både legges til rette for levedyktige rovviltbestander og for ei bærekraftig beitenæring med allsidig bruk av utmarksressurser og levende lokalsamfunn. Det skal legges vekt på økt forutsigbarhet for alle som berøres av rovviltpolitikken, økt lokal aksept, reduserte tap av husdyr og tamrein og økt alminneliggjøring av rovviltforvaltningen gjennom å åpne for nye former for felling av rovvilt når bestandssituasjonen tillater dette.

Les mer om rovviltforliket på regjeringen.no

5

SMS-varsling

Du kan bestille SMS-varsling som gir deg beskjed om viktige rovvilthendelser. Dette gjør du på <https://rovviltvarsling.fylkesmannen.no>.

Beredskapstelefon for rovvilt

Fylkesmannen har en felles beredskapstelefon for Oslo og Viken. Ring dette nummeret ved akutte rovvilthendelser:

Tlf.: 971 35 265

Hvem har ansvar for hva?

Rowiltnemnda består av politikere fra fylkestingene og skal sørge for at rovdyrbestanden forvaltes slik at antall dyr er så nær bestandsmålet i regionen som mulig. Rowiltnemnda skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rowilt og har ansvar for prioritering av forebyggende og konfliktdependende virkemidler. Videre har de ansvaret for å vedta kvoter for jakt og felling når bestanden av aktuelle arter er på eller over bestandsmålet for regionen.

6

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til forekomster og bestander av fredet rowilt. Fylkesmannen kan gi fellingstillatelse på fredet rowilt som gjør skade. Fylkesmannen behandler også søknader om forebyggende tiltak mot rowiltskader og konfliktdependende tiltak og søknader om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rowilt. Det er Fylkesmannen som administrere kvotejakt og lisensfelling. Fylkesmannen i Oslo og Viken er sekretariat for rowiltnemndene i region 2 og 4.

Statens naturoppsyn (SNO) er en avdeling i Miljødirektoratet og er miljøforvaltningens operative feltorgan. SNO har beredskap gjennom hele året for å følge opp og kvalitetssikre meldinger om rowiltobservasjoner, gjennomføre bestandsregistrering av rowilt i registrerings sesongen og for å foreta undersøkelser av husdyr eller tamrein for å avdekke skade- eller dødsårsak når fredet rowilt er mistenkt skadevolder.

Kommunen har få oppgaver knyttet til forvaltning av rowilt. Kommunen bistår husdyrnæringen med informasjon om forebyggende og konfliktdependende tiltak og utbetaler godtgjørelse for deltagelse ved skadefelling. Det ble i 2017 opprettet en egen støtteordning for kommuner med ulvrevir. Kommunene kan gjennom denne ordningen få midler til ulike tiltak, som er nærmere definert av Klima- og miljødepartementet.

Mattilsynet har hovedansvaret for å se til at dyrevelferdsloven blir fulgt. De har oppgaver knyttet til dyrevelferd på beite og skal varsles om dyr som lider. Les mer på side 24 og 25.

Husdyreier har ansvar for tilsyn med beitedyr og gjerder og skal varsle myndighetene ved rowiltangrep.

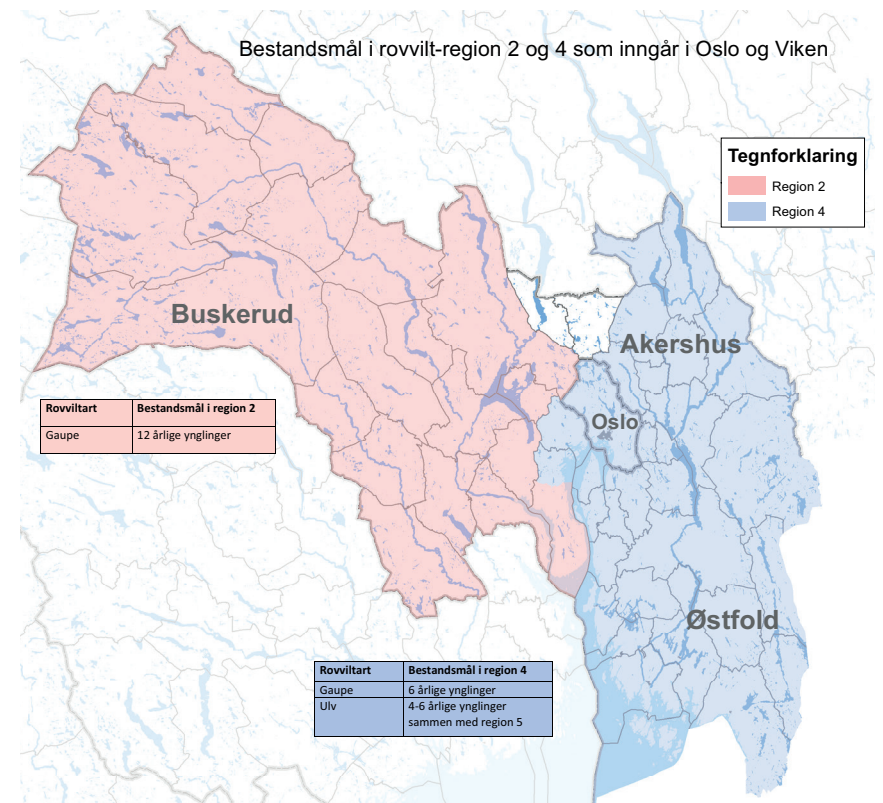
Rowiltregioner i Oslo og Viken

Oslo og Viken omfattes av rowiltregion 2 (Buskerud, Telemark, Vestfold og Aust-Agder) og rowiltregion 4 (Oslo, Akershus og Østfold).

Kartet viser avgrensningen av rowiltregionene 2 og 4 innenfor Oslo og Viken. Bestandsmålene gjelder for hver av rowiltregionene. Ingen av regionene har fastsatte bestandsmål for jerv og bjørn. Kommunene Jevnaker og Lunner er fra 2020 blitt en del av Viken, men i rowiltforvaltningen inngår de fortsatt i rowiltregion 3 (Oppland) og håndteres av Fylkesmannen i Innlandet.

Klima- og miljødepartementet jobber med å revidere rowiltregionene. Når eventuelle endringer vedtas og hva endringen vil omfatte, er foreløpig uavklart.

7

Forvaltningsplaner for rovviltregionene 2 og 4

Rovviltnemndene har utarbeidet forvaltningsplaner i henhold til forskrift om forvaltning av rovvilt.

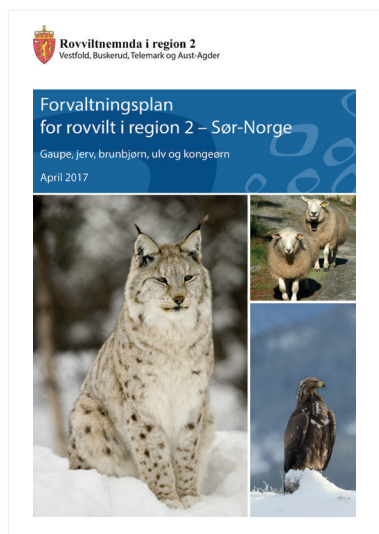
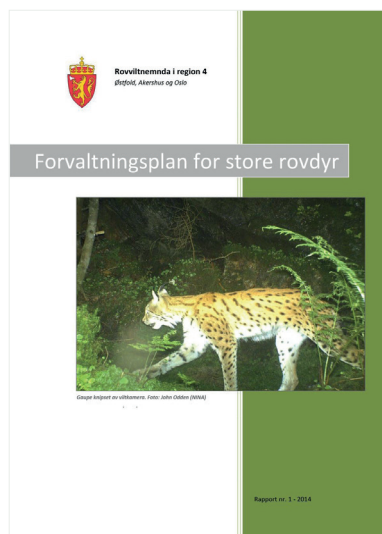
Forvaltningsplanene bygger på de nasjonale målsettingene for de enkelte rovviltartene i regionene. Bestandsmålene for rovviltregion 2 og 4 fremkommer av kartet over Oslo og Viken på forrige side.

8

Forvaltningsplanene viser hvordan nemndene skal forvalte rovvilt i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Samtidig gir planene retningslinjer for hvordan midler til forebyggende og konfliktdependente tiltak skal prioriteres. Planene skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske virkemidler for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Planene kan leses på rovviltnemndenes nettsider:

- <https://prosjekt.fylkesmannen.no/rovviltregion4>
- <https://prosjekt.fylkesmannen.no/rovviltregion2>

Hva er lisensfelling, skadefelling og kvotejakt?

Begreper som lisensfelling, kvotejakt og skadefelling brukes ofte i forvaltningen av rovvilt. Siden dagens rovviltbestander reguleres gjennom felling og jakt, er det viktig å kunne skille mellom disse begrepene.

Lisensfelling er ikke ordinær jakt, men felling av et bestemt antall individer som er bestemt med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 10. Lisensfelling brukes som virkemiddel for å regulere bestanden av rovvilt som ulv, bjørn og jerv. Lisensfelling skal avverge skade eller ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Kvote for lisensfelling er fastsatt av rovviltnemnda eller annen offentlig myndighet.

For å være lisensjeger kreves følgende:

- jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret (<https://www.brreg.no/jegerregisteret>)
- være fylt 18 år
- ha betalt jegeravgift for inneværende jaktår
- ha overholdt rapporteringsplikten
- ha med personlig lisens under felling/fellingsforsøk
- ha med dokumentasjon på gyldig skyteprøve under felling, hvis du jakter med rifle

Kvotejakt er ordinær jakt som er hjemlet i § 9 i viltloven. Blant de aktuelle rovviltartene er det bare gaupe det kan åpnes for kvotejakt på. Kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og blir regulert med jakttider.

Jakt og fellingstider

Rovdyr	Felling	Tid
Ulv	Lisensfelling (utenfor ulvesona) Lisensfelling (innenfor ulvesona)	1. desember til og med 31. mai 1. januar til og med 15. februar
Bjørn	Lisensfelling	21. august til og med 15. oktober
Jerv	Lisensfelling	10. september til og med 15. februar
Gaupe	Kvotejakt	1. februar til og med 31. mars

9

Skadefelling

Hva er skadefelling?

Skadefelling kan brukes når fredet rovvilt gjør skade på husdyr eller når det er stor fare for skade. Skadefelling er et virkemiddel som retter seg mot enkeltindivider av rovvilt, og er hjemlet i naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften §§ 8 og 9. Skadefelling skal ikke brukes til å regulere bestanden av rovvilt. Før det innvilges en skadefellingstillatelse, skal alle andre mulige tiltak vurderes. Dersom andre skadeforebyggende tiltak ikke er mulig eller ikke vil ha tilfredsstillende effekt, kan skadefellingstillatelse innvilges.

Kvoteprosent for betinget skadefelling er fastsatt av rovviltnemnda eller annen offentlig myndighet og gjelder fra og med 1. juni til og med 15. februar. Fra 16. februar til 31. mai er det Miljødirektoratet som har myndighet til å gi skadefelling. Søknad sendes via Fylkesmannen.

Søknad om skadefelling

Dersom rovvilt gjør skade på eller dreper husdyr, kan Fylkesmannen av eget tiltak eller etter søknad iverksette skadefelling av fredet rovvilt. Fylkesmannen kan gi tillatelse til skadefelling innenfor den kvoten for betinget skadefelling som rovviltnemndene eller Miljødirektoratet har satt. Skadefellingstillatelse kan bare gis, dersom det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk arealdifferensiert forvaltning.

Nødverge

Nødverge vil si at eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt, herunder store rovdyr, under **direkte angrep** på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe. I tillegg kan eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, avlive jerv og gaupe når avlivningen **må anses påkrevd for å fjerne en umiddelbar og betydelig fare** for skade på bufe, tamrein og gris.

Dersom det er innenfor et rovdyrsikkert hegn (rovdyrbeskyttende gjerde) kan eiere, eller en som opptrer på vegne av eieren, avlive rovdyr når avliving **må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare** for skade på produksjonsdyr eller hund. Hegnet må tilfredsstillende kravene til rovdyrsikkert hegn fastsatt av myndigheten etter loven.

Avliving og forsøk på avlivning skal straks meldes til politiet.

Hvordan søker du om skadefelling?

Søknaden skal være skriftlig og sendes til Fylkesmannen. Bruk gjerne e-post (fmovpost@fylkesmannen.no og fmovroviltberedskap@fylkesmannen.no).

Ta kontakt via beredskapstelefon **971 35 265**, slik at Fylkesmannen blir varslet så tidlig som mulig.

Dette bør være med i søknaden:

- Hvem søker: Navn, adresse, telefonnummer og e-post
- Hvilket beitelag og beiteområder tilhører du
- Antall husdyr i det aktuelle beiteområdet
- Antall husdyr funnet skadet eller drept av rovvilt
- Hvilket rovdyr som har gjort skade, og når skaden første ble oppdaget
- Om det er iverksatt forebyggende tiltak for å forhindre videre skade
- Området det søkes skadefelling for – vis gjerne til kart
- Eventuelle utfyllende kommentarer og merknader

Revmarkerende ulv med sommerpels i Østmarka.
Foto: viltkamera.nina.no

Ulv og gaupe i rovviltregion 2 og 4

Ulvesonen er et avgrenset område hvor Stortinget har bestemt at ulven skal ha sitt leveområde.

Dette området ble fastsatt av Stortinget i 2004 og utgjør ca. fem prosent av Norges landareal. Området dekker hele Oslo og Østfold og deler av Hedmark og Akershus.

12

I 2016 valgte Stortinget å videreføre ulvesonen, men med noen små endringer som førte til at sonen ble litt mindre. Et av hovedprinsippene i norsk rovviltpolitikk er en tydelig soneforvaltning. En soneforvaltning er viktig for å nå den todelte målsetningen om å sikre både rovvilt og beitenæringen i Norge. En nasjonalt fastsatt ulvesone gjør soneforvaltningen mer langsiktig og forutsigbar. Over tid vil trolig færre husdyreiere bli berørt av ulveskader.

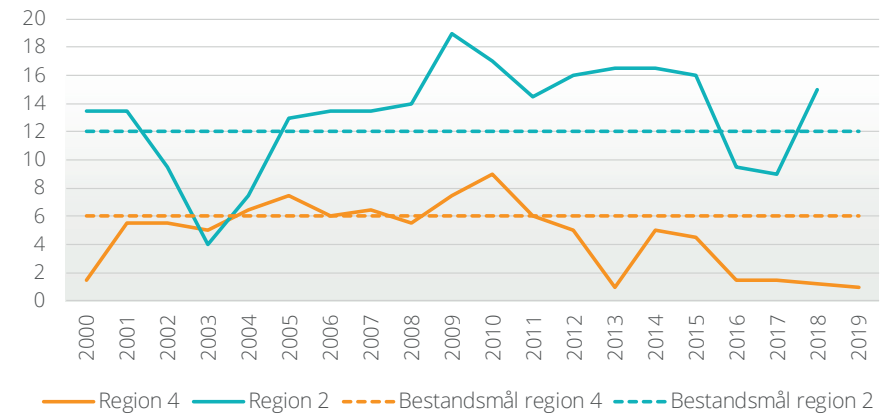
Innenfor ulvesonen er det den regionale rovviltnemnda i region 4 (Østfold, Oslo og Akershus) og region 5 (Hedmark) som sammen har myndighet til å fatte vedtak om blant annet lisensfelling.

Gaupe

Skandinavia hadde en nedgang på fem familiegrupper av gaupe fra 2018 til 2019. I Norge ble det registrert 55 familiegrupper i 2019. Dette er en nedgang på 2,5 familiegrupper sammenlignet med 2018. Region 4 har et bestandsmål av gaupe på 6 familiegrupper, mens det i 2018/2019 ble registrert bare en familiegruppe (en familiegruppe er delt med Hedmark og en med Sverige). Det er usikkert hvorfor gaupebestanden i region 4 ikke tar seg opp igjen, til tross for at den ikke har vært jaktet på siden 2016.

Tabellen under viser antall registrerte familiegrupper med gaupe i rovviltregion 2 og 4 fra 2000 til 2019.

13

Ulv

I Norge er det fra 1. oktober 2019 til 20. mars 2020 registrert 97-101 ulver (både helnorske og de som ferdes på begge sider av riksgrensen), hvorav 54 ulver kun har tilhold i Norge. Av disse er 13 (11 helnorske) registrert døde i samme periode. Rovviltregion 4 har et felles bestandsmål med rovviltregion 5 på 4-6 årlige ynglinger. I rovviltregion 4 er det registrert ynglinger i Østmarkreviret, Aurskogreviret og Mangenreviret. I tillegg er det registrert familiegrupper i Rømskogreviret, Skillingmarkreviret og et revirmarkerende par i Boksjøreviret, samt et mulig revirmarkerende par i Sotsjøenreviret. Denne informasjonen er basert på foreløpige tall pr 20. mars, og registreringen av ulv vil foregå frem til 31. mars. Oppdatert status kan du lese på rovdatabase.no/ulv.

Beitedyr i Oslo og Viken

Det er store forskjeller i antall beitedyr og utnyttelsen av utmarksbeiter i regionen. Buskerud har flest beitedyr.

Beiteprioriterte områder

Både Buskerud og Akershus har lange tradisjoner med organisert utmarksbeiting for sau og storfe. Beitedyr slippes fritt på fjellbeiter nordvest i Viken, på skogs- og blandingsbeiter i øvrige deler av Buskerud og i beiteprioriterte områder i lavlandet.

14

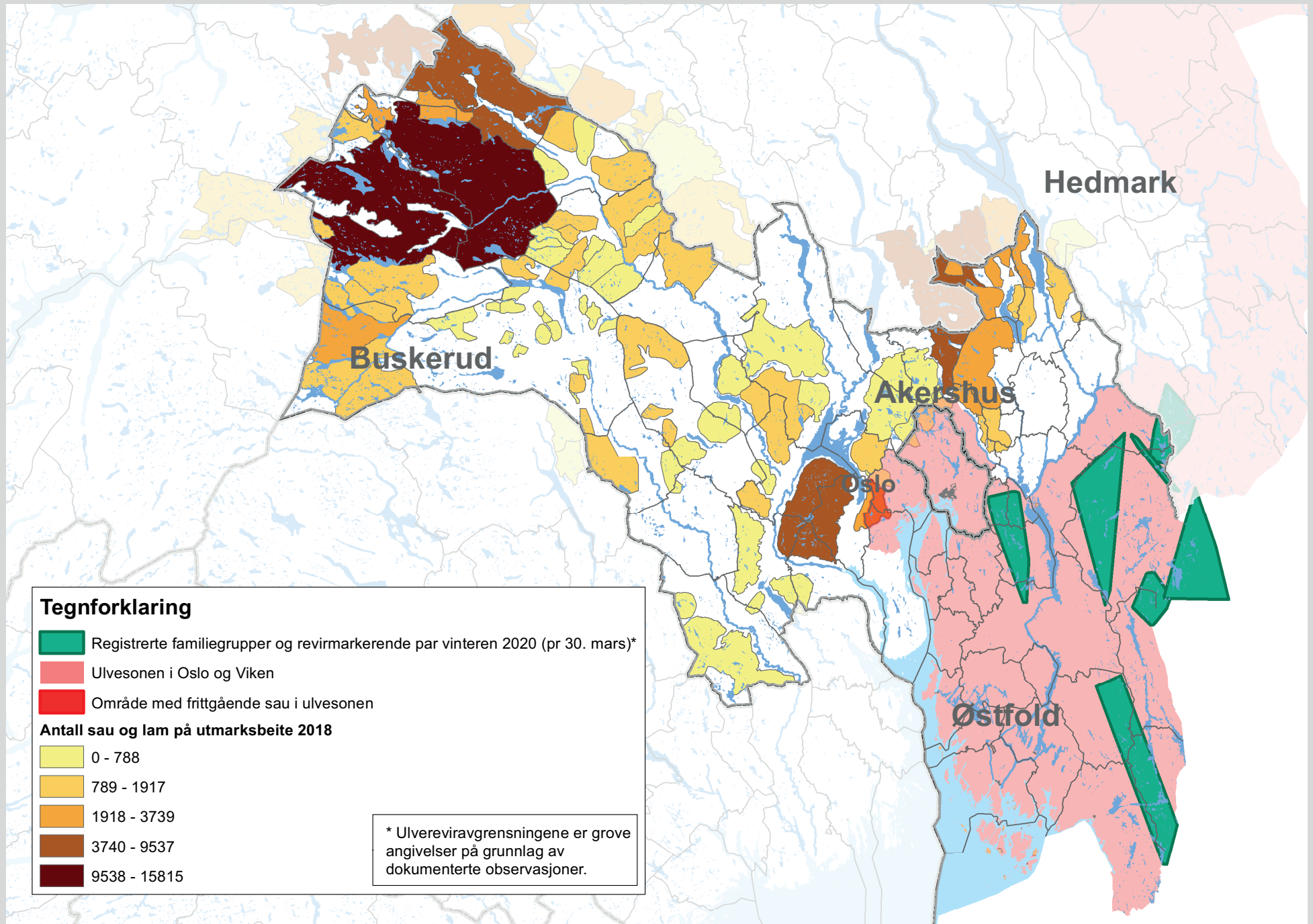
Omkring 90 % av småfeet og 50 % av storfeet er med i organisert beitebruk. Innenfor denne ordningen slippes det omkring 95 000 sauer og 7 000 storfe på utmarksbeiter i Oslo og Viken, fordelt på 31 beitelag i Buskerud, syv i Akershus og to i Østfold. For å hindre tap av sau på rowiltutsatte skogsbeiter i lavlandet i Buskerud, blir det årlig flyttet rundt 5 000 sauer til fjellbeiter i kommunene Ål, Hol og Hemsedal hvor faste gjetere har tilsynsansvar hele beitesesongen. Tilsyn med beitedyr på utmarksbeite organiseres ellers på beitelagsnivå. Mange beitebrukere har også tilsyn gjennom elektronisk overvåkingsutstyr. Akershus har ca. 2 000 radiobjeller i bruk og Buskerud har noen flere.

Ulvesonen

Innenfor ulvesonen i Østfold og deler av Akershus slippes det kun unntaksvis beitedyr fritt på utmarksbeite. I ulvesonen går beitedyra inngjerdet på innmarksbeiter, ofte i kombinasjon med mindre skogarealer/raviner eller på øybeiter.

Hereford på Krokskogen. Det slippes over 15 000 storfe på utmarksbeite i Oslo og Viken. Omtrent 7 000 av disse er registret i organisert beitebruk.
Foto: Jonny Storbråten

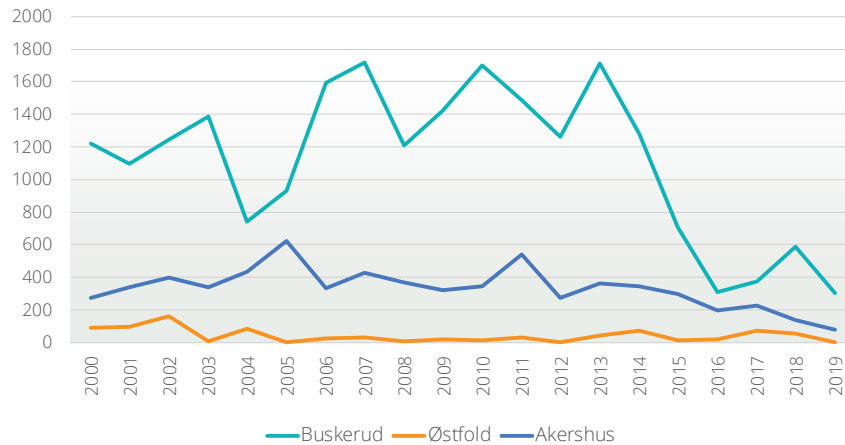

Rekordlave rovvilttap i 2019

Det ble en rolig beitesommer i Oslo og Viken i 2019. På fylkesnivå må vi tilbake til 1994 for å finne tilsvarende lave tap på skogsbeiter i lavlandet. Dette kan blant annet skyldes lisensfelling av ulv, kvotejakt på gaupe, flytting av sau fra lavlandet til fjellbeite og færre dyr på utmarksbeite. Tapsprosenten for søyer og lam ble henholdsvis 2,2 % og 3,9 % i Buskerud og 3 % og 4,9 % i Akershus. I Østfold søkte kun én saueier om rowilterstatning.

18

Antall sau erstattet i Oslo og Viken 2000-2019

Tabellen over viser antall sauer erstattet i Oslo og Viken i perioden 2000 til 2019. Nedgangen i dokumentert tap til rovvilt i Buskerud fra 2013 til 2016, kan ha noe sammenheng med nedgangen i antall familiegrupper av gauper i deler av perioden og at det hvert år fra 2013 har blitt flyttet rundt 5 000 sauer fra lavlandet til mindre rovviltutsatte høyfjellsområder. Årsaken til at Østfold har så lite tap, er at det ikke lenger slippes sau fritt på utmarksbeite i ulvesonen.

Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Det finnes en rekke tiltak som kan settes i verk for å forebygge skade på husdyr og tamrein og dempe andre mulige konflikter.

I hver rowiltregion er det rowiltnemnda som har ansvaret for å fordele tilskuddsmidler på bakgrunn av retningslinjer og prioriteringer i regionens forvaltningsplaner for store rovvilt. Fylkesmannen har ansvaret for å behandle og avgjøre søknadene. På [nettsiden](#) vår finner du mer informasjon om ordningen. Her finner du også [standardene](#) for fire aktuelle forebyggende tiltak.

19

Forebyggende tiltak er tiltak som forventes å redusere tapene til rowilt. Eksempler på slike tiltak kan være rowiltavvisende gjerder, seinere slipp på utmarksbeite, tidlig nedsanking fra utmarksbeite, flytting fra utmarksbeite til rowiltsikret innmarksbeite, vokterhund, felles beredskapsareal og elektronisk overvåking (radiobjeller).

Rowiltnemnda i region 2 (Buskerud, Telemark, Vestfold og Aust-Agder) prioriterer følgende forebyggende tiltak (tallene i parentes er samlet utbetalt tilskudd i 2019):

20

- Årlig tilskudd til å flytte sau til mindre rowiltutsatte fjellbeiteområder. I 2019 kr 90/dyr (samlet kr 459 000)
- Årlig bruk av vokterhund på inngjerdet beite, ev. på patrulje i utmark etter [gjeldende standard](#) og ev. tilskudd til innkjøp av hund. To til fire søknader per år. I 2019 kr 20 000/hund/år og ev. tilskudd ved innkjøp (samlet kr 80 000)
- Radiobjeller (elektronisk overvåkingsutstyr). Tilskudd til innkjøp/drift (samlet kr 340 000)
- Rowiltavvisende elektriske gjerder etter [gjeldende standard](#)

Fylkesmannen på kontroll av rowiltavvisende elektriske gjerder i Lillestrøm kommune.
Foto: Jonny Storbråten

Rowiltnemnda i region 4 (Oslo, Akershus og Østfold) prioriterer følgende forebyggende tiltak (tallene i parentes er samlet utbetalt tilskudd i 2019):

- Inngjerding av sau med rowiltavvisende elektriske gjerder etter [gjeldende standard](#) i Østfold og Akershus, kr 100 per/m (samlet kr 1 721 000)
- Elektronisk overvåkingsutstyr til beiteprioriterte områder. Tilskudd til innkjøp og utleie (samlet kr 275 000)
- Ekstraordinært tilsyn ved akutte rowiltskader
- Beredskapsarealer etter [gjeldende standard](#)
- Flytting av frittgående sau i ulverevir til hjemmebeite (kr 78 000)

21

Konfliktdempende tiltak har til hensikt å dempe konflikter forårsaket av rowilt. Tiltaket skal bidra til økt kunnskap om og forståelse for rowilt og/eller rowiltforvaltning. Tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Akutte tiltak kan settes i verk ved akutte skadesituasjoner i beitesesongen. Når slike situasjoner oppstår, kan husdyreier søke om midler. Ta kontakt med Fylkesmannen på beredskapstelefon **971 35 265**. Midler tildeles bare etter avtale med Fylkesmannen. Du må også her søke via elektronisk søknadssenter.

Slik søker du om tilskudd

På Miljødirektoratets søknadssenter (elektronisk søknadssenter) finner du oversikt over hvilke tiltak du kan søke på, veileder for hvordan du søker og forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rowiltskader og konfliktdempende tiltak:

<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no>

I Oslo og Viken er søknadsfristen 15. februar

Hva gjør du når rovdyr tar husdyr?

Hva gjør du når du finner skadde husdyr, kadaver eller rester av kadaver eller har mistanke om tap av husdyr til fredet rovilt?

22

1. Meld fra til en av rowiltkontaktene i Statens naturoppsyn (SNO) (kontaktliste bak i brosjyren) umiddelbart og uansett tilstand på husdyret, og vær tilgjengelig for påvisning.
2. Skaff deg oversikt over antall beitedyr i området. La eventuelle kadaver ligge mest mulig urørt, men dekk gjerne til med plast eller tett materiale.
3. Dokumenter funn med bilder. Vær forsiktig så du ikke fjerner spor og andre potensielle spor tegn ved funnstedet.
4. Merk stedet slik at det er enkelt for deg og andre å finne igjen lokaliteten. Bruk gjerne GPS.

5. Se etter aktivitet fra åtsel fugl for å finne flere mulige kadaver.
6. Vurderer du bruk av hund til ettersøk, se norskekadaverhunder.no.
7. Dersom det dreier seg om småfe eldre enn 18 måneder, skal Mattilsynet kontaktes for å kunne ta ut hjerneprøve med tanke på overvåkning av skrapesjuka.
8. Alle har plikt til å hjelpe dersom de ser et dyr som er sykt, skadet eller hjelpeløst. Dyreeier har plikt til å sørge for forsvarlig behandling av syke og skadde dyr og eventuell avliving om det er nødvendig.

Observasjoner, spor og spor tegn av ulv, gaupe, bjørn og jerv

Du bør melde alle observasjoner, spor og spor tegn til rowiltkontakt i SNO så raskt som mulig. Det er også mulig å rapportere direkte på www.skandobs.no.

Erstatning når husdyr blir tatt av rovilt

Når det er dokumentert eller er sannsynlig at fredet rovilt har drept eller forårsaket skade på husdyr, har eier etter søknad krav på erstatning for tap og kostnader knyttet til dette.

Husdyreier må straks varsle Statens naturoppsyn (SNO) ved mistanke om rovilt skade ved funn av skadde eller døde husdyr. Dersom dyreeier ikke varsler i fra om kadaverfunn der det er mistanke om rovilt skade, kan erstatningen reduseres eller bortfalle helt. Når dyr holdes på utmarksbeite, har dyreeier plikt til å se etter dyrene sine minst en gang i uken. Dersom det er mistanke om økt fare for rovdyrangrep, må tilsynet økes slik at skader kan oppdages så tidlig som mulig. Hvis det oppstår akutte skader fra rovilt i dyrebesetningen, anbefales det å ta kontakt med Fylkesmannen slik at vi kan vurdere akutte tiltak for å hindre ytterligere skade, samt økonomisk tilskudd til slike tiltak.

For å ha rett på erstatning må dyreeier ha rett til produksjonstillegg etter jordbruksavtalen, såfremt dyreeier ikke er medlem i værring, saueavlslag eller tilsvarende, ha fast bopel i Norge og sende søknad om erstatning via elektronisk søknadssenter innen fristen 1. november.

For hund som er drept eller skadet av rovilt, gjelder egne søknadsregler ved erstatning. Kontakt Fylkesmannen for videre oppfølging ved tap eller skade på hund.

23

Slik søker du om erstatning:

- Send inn søknad via <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no> innen 1. november. Dersom du ikke kan søke elektronisk må du kontakte Fylkesmannen eller kommunens landbrukskontor før 1. november.
- Legg ved kart som viser hvilket beiteområde dyrene dine bruker. Send med tilsynslogg.
- Gi informasjon om besetningsdata på individnivå, herunder data over tapt og skadde dyr. Oppgi korrekt sone for distriktstilskudd, da den er bestemmende for riktig erstatningsberegning.
- Fordel tapet på den/de rowiltarten(e) du mener har tatt husdyrene dine.

Informasjon fra Mattilsynet

Dyrevelferd på beite

Mattilsynet er opptatt av at husdyr skal ha trygge forhold på utmarksbeite uten vesentlig risiko for sykdom eller skader. Beiting er et dyrevelferdsmessig gode. Mattilsynet samarbeider tett med Fylkesmannen og rowiltforvaltningen for å forebygge skader forårsaket av fredet rowilt. Fredet rowilt utgjør en betydelig dyrevelferdsrisiko i mange distrikter. Mattilsynet forventer at nødvendige tiltak som eksempelvis økt tilsyn settes inn når faresituasjoner oppstår.

24

Husk krav til dokumentasjon

Dyreeier skal ha oppdaterte skriftlige registreringer gjennom beitesesongen som for resten av året. En dyreholdjournal skal inneholde opplysninger om merking, antall dyr sluppet på beite, døde dyr inkludert sannsynlig dødsårsak, helsetilstand, flytting av dyr og spesielle hendelser. Tilsyn med dyr på beite skal loggføres, for eksempel i en notatbok, med informasjon om tidspunkt, antall dyr, syke og skadde dyr.

Mattilsynet kan vedta nedsanking eller samling av dyr

Dyreeier er ansvarlig for sine beitedyr. I spesielle situasjoner kan Mattilsynet fatte vedtak om samling av dyr og nedsanking fra beite. Dyreeier kan da ha rett til en kompensasjon for å dekke ekstrakostnader.

Overvåking av skrapesjuka hos småfe

Det skal varsles til Norsk Protein (kadaverbil) om selvdøde/avlivede småfe over 18 måneder. Dette gjelder også småfe som dør i utmark. Norsk Protein har, i områder hvor de kjører, tatt over uttak av hjerneprøver som Mattilsynet tidligere utførte. Kadavrene må tildekkes med presenning eller lignende for å hindre åtselsdyr.

Viktig med robuste dyr på beite

God helse: Kun friske og beitedyktige dyr skal slippes på beite. Søyer og lam skal være i god kondisjon.

Veiging ved slipp: Det anbefales å veie lammene ved beiteslipp for å sikre at dyrene er beitedyktige og at tilveksten i beitesesongen kan måles. Dette vil også være viktig dokumentasjon å henvise til ved tap på beite.

Beredskapsplan: Vi anbefaler at beitelag og enkeltbrukere har beredskapsplaner til bruk ved akutte tapshendelser. Planen bør blant annet inneholde varslingsrutiner, beskrivelse av aktuelle tiltak og skisserte beredskapsarealer. Mattilsynet bidrar gjerne med veiledning om dette.

Sankerutiner: Det er viktig at dyrene er sanket ned tidlig nok med tanke på førsituasjonen, risiko for tap til rowilt og ventende frost. Det er dyreeiers ansvar å sikre sine dyr mot unødige påkjenninger.

25

Aktuelt regelverk finner du på www.lovdata.no

- Forskrift om velferd for småfe
- Forskrift om merking, registrering mv. av småfe
- Dyrehelseforskriften

Mattilsynet

Kontakt Mattilsynet:

Felles sentralbord: 22 40 00 00

www.mattilsynet.no (menyvalg: «kontakt oss»)

Beitelagene

De registrerte utmarksbeitelagene i Oslo og Viken registrerer hvert år antall dyr som slippes og sankes. Dette gir nyttig statistikk over utviklingen i bruken av utmarksressursene og variasjoner i slipp og tap fra år til år.

26

Beitelag	Telefon	Kontaktperson
Akershus Sau og Geit	975 92 748	Stein Bentstuen
Eidsvoll Beitelag	913 79 091	Audun Knutsen
Feiring Beitelag	905 80 265	Knut Torkild Wangen
Søndre Akershus Beitelag	928 12 408	Jon Skretting
Rosholmen og Kusand Beitelag	950 87 854	Aud Raasok
Hurdal Beitelag	466 27 584	Helene Vestreng/ Steffen Fagerlund
Nannestad Sankelag	952 42 419	David N. Eik
Nannestad Beitelag	924 38 102	Ole David Aas
Gjerdrum Sankelag	906 85 103	Ragnar Hennum
Asker og Bærum Sankelag	915 77 904	Johan Persbråten
Romerikssletta Beitelag	971 28 563	Eline S. Oserud
Utleie av sporingsutstyr	900 68 990	Magnar Haraldsen
Østfold Sau og Geit	951 19 982	Arild Johan Johansen
Hvaler beitelag	693 77 504	Hans Herman Utgård
Smaalenene beitelag	909 80 800	Arild Moe

27

Beitelag	Telefon	Kontaktperson
Buskerud sau og geit	414 20 811	Gerd Jorde
Sandsvær/Kongsberg Beitelag	932 37 040	Lars Hvaale Fretland
Ringerike og Hole Beitelag BA	900 69 610	Halvor Bergslund
Flå Sankelag BA	412 59 427	Gunder G. Trommald
Foreningen Nes Sankelag	924 66 493	Tove Solheim
Gol Beitelag SA	458 12 299	Asle B. Bråtlien
Hemsedal Sankelag	924 29 945	Olav Wollebæk Veslestølen
Ål Sankelag	950 37 743	Torstein Myking
Fødalsdrifta Beitelag SA	472 94 097	Torkel Høgset
Flæfjelldrifta O H Sando	900 12 110	Olav Haakon Sando
Skurdalen og Dagali sankelag	980 89 048	Aslak Geir Skurdal
Hol Sankelag	911 23 678	Jon Øen
lungsdalen Fjellbeitelag	909 82 666	Steinar Hagen
Eggedal Beitelag	926 27 914 404 00 233	Stein Tore Aalien Håvard Haug
Horga Beitelag BA	469 04 432	Morten Narumssagen
Råenskogen Beitelag SA	920 32 129	Helge N. Rivrud
Ørpen-Redalen Beitelag BA	959 16 902	Guro Emilie Riis Andersen
Holleia Beitelag	984 15 392	Espen Krogstad
Gruveåsen Beite- og tilsynslag	908 23 911	August Skuterud
Nykirke Beitelag	476 03 734	Hans Johan Kopland
Sirikjerke beitelag SA	997 32 725	Ole Kittil Næss
Vestsiden Beitelag	452 05 805	Ole Halvor Lyngås
Vestmarka Beitedriftslag SA	911 32 340 932 95 511	Øivind F. Isachsen Anders Baumann
Finnemarka Beitelag SA	905 25 218	Knut Birkeland
Rollag Beitelag	926 08 403	Hans Vidar Bråten
Nore Sankelag	932 10 995	May Britt Halland
Uvdal Sankelag	959 19 494	Kjell Ole Fønsteli
Tunhovd Sanke og beitelag SA	913 63 647	Hallgeir Lislegård
Lågliberget Beitelag	979 71 826	Hilde Ro
Geitvassdalen Beitelag	950 80 210	Tone E. Bjørnsrud
Lågaros Beitelag	911 90 253	Gjermund Otterholt
Øvre Uvdal Beitelag	481 52 088	Britt Karin Flaata
Nordmarka beitelag	970 89 684	Trond Henriksen
Lunner og Jevnaker Saubeitelag	913 27 852	Hans Kristian Skau

Rovviltkontakter

Statens naturoppsyn (SNO) har rovviltkontakter i hele Oslo og Viken. Rovviltkontaktene utfører skadedokumentasjon ved mistanke om rovviltskade på bufe/tamrein/hund og kontroll av meldinger om spor og sportegn etter rovvilt.

NB! Rovviltkontaktens dokumentasjon av skader er det viktigste grunnlaget for å vurdere om det skal gis skadefelling og for seinere vurdering av eventuelle søknader om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt.

28

Kontakt Statens naturoppsyn:

Sentralbord: 73 58 05 00

www.naturoppsyn.no

SNO dokumenterer ulvedrept sau i Enebakk kommune.
Foto: Fylkesmannen

29

Navn	Telefon	Ansvarsområde
Rovviltkontakter i Oslo og Viken		
Rune Aanderaa	900 89 284	Asker, Bærum, Oslo-Nordmarka
Jon Petter Bergsrud	958 93 701	Gran, Brandbu, Jevnaker, Lunner og Nittedal
Bjørnar Berger	918 76 307	Aurskog Høland, Fet, Askim, Trøgstad, Skiptvedt, Eidsberg, Marker og Rømskog
Hans Petter Klokkerengen	915 99 040	Romerike
Carl Randin Klokkerengen	952 00 653	Romerike
Halvor Jødahl	958 88 197	Aurskog Høland, Fet, Nes, Sørum, Lørenskog og Skedsmo
Neri Horntvedt Thorsen	994 44 509	Østmarka, Follo, Hobøl, Spydeberg, Våler, Skiptvedt, Moss, Råde og Rygge
Kathrine Akre	971 25 845	Halden, Aremark, Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler
Jan Kåre Lie	901 72 258	Rakkestad, Skiptvedt, Marker, Aremark og Eidsberg
Harry Granli	907 67 334	Gol og Hemsedal
Jarle Foss	971 99 362	Ringerike, Krødsherad, Modum og Hole
Bjørn Erik Pedersen	958 06 047	Drammen og Lier
Runar Tufto	901 77 702	Ål og Hol
Kåre Peder Rasmushaugen	414 20 819	Nes og Flå
Tom Ivar Stepien	952 44 489	Kongsberg, Øvre Eiker og Flesberg
Dag Utklev	908 68 790	Nore og Uvdal, Rollag og Sigdal

Fylkesmannens beredskapstelefon

Varsling om akutte hendelser vedrørende rovvilt utenom ordinær arbeidstid:

Tlf.: 971 35 265

Henvendelser som krever saksbehandling, som søknader om skadefelling, sendes også til oss på e-post til følgende to adresser:

fmovroviltberedskap@fylkesmannen.no og
fmovpost@fylkesmannen.no

30

Kontaktinformasjon

Navn	Telefon	Ansvarsområde/fylke/kommune
Fylkesmannen i Oslo og Viken		
Christian Hillman	22 00 36 35	Klima- og miljøvernavdelingen
Asle Stokkereit	22 0 0 36 68	Klima- og miljøvernavdelingen
Sigurd Bakken	22 00 36 86	Klima- og miljøvernavdelingen
Olav Thøger Haaverstad	32 26 68 28	Klima- og miljøvernavdelingen
Even Knutsen	32 26 68 17	Klima- og miljøvernavdelingen
Åsmund Fjellbakk	69 24 71 07	Klima- og miljøvernavdelingen
Ellen Lien	22 00 36 62	Klima- og miljøvernavdelingen
Jonny Storbråten	22 00 37 35	Landbruksavdelingen
Marit Surlien Hoen	32 26 67 16	Landbruksavdelingen
Otto Galleberg	32 26 67 18	Landbruksavdelingen
Rovviltnemnda. Kan også kontaktes ved sekretariatet: fmoachi@fylkesmannen.no (region 4) og fmbuevk@fylkesmannen.no (region 2)		
Lise H. Rebbestad (leder)	970 24 192	Rovviltnemnda region 4
Rune Hogsnes (leder)	916 33 552	Rovviltnemnda region 2
Statens naturoppsyn (SNO)		
Ida Glemminge	996 26 836	Rovviltansvarlig i region 4
Espen Marker	975 70 975	Rovviltansvarlig i region 2
Mattilsynet		
Ann Margaret Grøndahl	22 77 78 76 908 90 063	Ansvarlig region 4
Britt H. V. Lindheim	22 77 92 34 913 40 709	Ansvarlig region 2
Mattilsynet	22 40 00 00	Akutte hendelser

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postadresse:

Postboks 325, 1502 Moss

Postmottak

fmovpost@fylkesmannen.no

Telefon: 69 24 70 00

www.fylkesmannen.no/ov

Beredskapstelefon rovwilt:

971 35 265

Det er stor variasjon i
utmarksbeitingen i vår region.
Her vist ved øybeiting på Hvaler.
Fotograf Dag Thorenfeldt.